

Balanse i musikken – rapport från konferens om jämställdhet i Oslo 20 mars

/Ulrika Gunnarsson, jämställdhetskoordinator

ulrika.gunnarsson@musikverk.se

Lina Nyberg, projektledare

lina.nyberg@musikverk.se

En uppställning av flertalet musikerorganisationer i Norge anordnade 20 mars en konferens med fokus på jämställdhet inom musiklivet på Nationalbiblioteket i Oslo. Varje sommar när festivalprogrammen presenteras blir det fokus på att det är så få kvinnliga musiker med. Nu har organisationerna beslutat sig för att rikta ljuset mot denna obalans och en av frågeställningarna på konferensen var: Behöver vi en handlingsplan?

2007 anordnades en liknande konferens, Musikk og kjønn, men då var det främst ur forskarnas perspektiv. På Balanse i musikken deltog aktörer från flera håll, representanter från musikerorganisationer, pedagoger, tonsättare, festivalarrangörer, kulturadministratörer och så Statens musikverks jämställdhetskoordinator och projektledare. Vi var på plats för att berätta om utvecklingen och läget i Sverige och om vårt jämställdhetsuppdrag.

De norska statistiska siffrorna på området liknar de vi har i Sverige, det vill säga stor obalans i de flesta genrer, där pop, rock och jazz hör till de med sämst resultat. Den norska musikerorganisationen GramArt släppte på konferensen den färskaste studien: *KJØNNS(U)BALANSEN I NORSK POPULÆRMUSIKK: INNTEKTER, RADIOSPILLING, INSTRUMENTER, «ARTISTFELLER»*

Finns att läsa här: http://www.gramart.no/assets/Dokumenter/Pressemeldinger/Gramartrapport_Lorentzen_2011-2.PDF

Det kan tilläggas att det nyligen har gjorts en liknande undersökning i Danmark: *Kønsbalancen i rytmisk musik*. Finns att läsa här: <http://www.jazzroom.dk/Kønsbalancen%20-%20statusrapport.pdf>

Konferensen *Balanse i musikken* bjöd på många intressanta inspel och reflektioner. Extra intressant var det när Odd André Elveland presenterade projektet Improbasen, som lär ut jazz och improvisationsmusik i unga åldrar med lyckat resultat, samtidigt som en av hans unga kvinnliga elever ackompanjerade hans inlägg bakom sitt trumset! Anne Aasheim direktör från Norsk Kulturråd berättade att de inte gör någon skillnad på kvinnor och män. Alla ansökningar bedöms lika och endast utifrån kvalitet. De har i nuläget inga direktiv från staten att se på ansökningar med genus-glasögon och de har heller ingen statistik vad gäller kön.

Nina Grünfeld från Norsk Filminstituttt informerade om deras jämställdhetsarbete. Det ligger före musikrådets, precis som i Sverige, och de har fått mycket inspiration från jämställdhetsarbetet inom den svenska filmvärlden. Anne Hilde Neset, ny konstnärlig ledare för Ny Musikk, berättade om läget i Storbritannien, där är det ännu sämre ställt med jämställdheten inom musiken. Hon berättade också om det lyckade projektet Her Noise som hon har initierat och som kan framhållas som ett gott exempel på förändringsarbete. Hilde Kathrine Hammer chef

för AKKS berättade om deras verksamhet. De har 30 år bakom sig av intensivt arbete med unga musiker, företrädesvis tjejer i kursverksamhet, aktiviteter och tillhandahållande av replokaler främst inom pop och rock-genren. Nu har de precis startat upp ett samarbete med svenska Popkollo.

Vi fick inblick i hur tre olika festivalarrangörer tänker kring jämställdhet utifrån pop/rock, klassisk musik och folk- och världsmusik. De menar att de hela tiden har frågan i bakhuvudet men att kvalitet måste gå först. Førdefestivalens Hilde Bjørkum har arbetat mer intensivt med frågan och förra året hade festivalen ett speciellt kvinnotema. Hon noterade också att det inom folkmusiken börjar bli förhållandevis jämt mellan kvinnliga och manliga utövare.

Vi insåg, liksom norrmännen själva, att de ligger ett par steg bakom Sverige vad det gäller politiska mål och styrning. Den norska regeringen verkar inte ha satt in några styrmedel för att främja och stödja ett jämställt musikliv. Det finns ytterst få, om ens några, musikerorganisationer som jobbar med jämställdhet, medan vi i Sverige till exempel har KVASt, KUPP, Impra, Ta plats, Popkollo och många fler.

Trots att mycket deprimerande siffror presenterades, bland annat 0,055 procent kvinnliga tonsättare i de norska orkestrarnas repertoar, framhölls orkestrarna ändå som ett föredöme gällande fördelningen mellan könen av Trond Okkelmo, före detta direktör för Norsk teater- och orkesterförening, NTO, och nuvarande specialrådgivare i densamma. Detta är en typ av strutsmentalitet som vi känner igen från det svenska musiklivet, där man gömmer den kvalitativa ojämsställdheten bakom kvantitativ jämställdhet.

Erling Aksdal från Trondheims jazzlinje talade sig varm för en nydanande pedagogik som skulle luckra upp de normer som kan utestänga kvinnliga studenter från jazzutbildningarna. Han fick mothugg av Svein Bjørkås, institutionsledare för musikvetenskap vid Universitetet i Oslo och tidigare direktör för MIC, som påstod att den övervägande kvinnliga representationen bland stråkmusiker var ett resultat av konventionell och traditionell undervisning. Denna diskussion, som mer handlade om olika inställning till undervisning i olika genrer, kom att ta oproportionerligt stor plats.

Frågan om huruvida kvinnliga studenter kan kvoteras in på exempelvis jazzutbildningarna diskuterades och det fanns en viss oklarhet i om detta var tillåtet eller ej. Kvotering görs å andra sidan löpande på teaterutbildningarna i både Norge och Sverige för att öka antalet manliga studenter. Lisa Dillan, lärare på Norges Musikhögskola, berättade från publiken om sitt uppdrag direkt från rektorn att tillsammans med en arbetsgrupp se över jämställdheten på skolan. En direkt följd av en rapport av forskaren Astrid Kvalbein, som pekat på bristen på kvinnliga lärare och professorer. Astrid Kvalbein kommer för övrigt att hålla ett föredrag om Norges arbete inom jämställdhet och musik på Statens musikverks konferens Musikliv i balans 10- 11 maj.

Mer information och anmälan:

<http://www.statensmusikverk.se/wpcontent/uploads/2012/03/MiB.konferens.anm%C3%A4lan.pdf>

Det var en intressant och givande dag med nya kontakter och kunskap om jämställdhetsarbetet i det norska musiklivet!

Mer information och debatter: <http://www.ballade.no>